

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 417/08-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. Mgr. R. L., H., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva, aby od neho nebola vyžadovaná nútená alebo povinná práca, podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 270/2004 z 30. marca 2007 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. Mgr. R. L., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo, aby od neho nebola vyžadovaná nútená alebo povinná práca, podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 270/2004 z 30. marca 2007 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 417/08-19 z 10. decembra 2008 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť Ing. Mgr. R. L., (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva, aby od neho nebola vyžadovaná nútená alebo povinná práca podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Obo 270/2004 z 30. marca 2007 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti napáda rozsudok najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorým bol sčasti potvrdený rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 20. mája 2004 sp. zn. 44 Cbi 116/02 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) ako prvostupňového súdu. V konaní pred všeobecnými súdmi vystupoval sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného, pričom žalobca (správca konkurznej podstaty) sa podanou žalobou domáhal vyplatenia sumy 1 269 501 Sk s príslušenstvom v prospech konkurznej podstaty úpadcu M., s. r. o. Táto suma predstavovala časť výťažku z exekučného konania vedeného sťažovateľom proti úpadcovi (celkový výťažok bol 5 627 484 Sk), pričom sťažovateľ ako súdny exekútor (žalovaný) si žalovanú sumu pozostávajúcu z odmeny exekútora a k nej prislúchajúcej dane z pridanej hodnoty (spolu 1 269 501 Sk) zadržal ako trovy exekúcie. Základnou právnou otázkou riešenou v konaní pred všeobecnými súdmi bola otázka, či za stavu, keď sa stáva výťažok z exekúcie súčasťou konkurznej podstaty, má

súdny exekútor právo ponechať si časť výťažku z titulu náhrady trov exekúcie. Krajský súd žalobe vyhovel a zaviazal sťažovateľa ako žalovaného zaplatiť žalobcovi v prospech konkurznej podstaty úpadcu sumu 1 269 501 Sk aj s príslušenstvom a zaviazal ho aj na náhradu trov konania žalobcovi. Najvyšší súd ako odvolací rozsudok krajského súdu potvrdil v časti, ktorou bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalobcovi v prospech konkurznej podstaty úpadcu sumu 1 269 501 Sk. Vo zvyšnej časti (úroky, úroky z omeškania, trovy konania) najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti argumentuje: „Sťažovateľ je presvedčený o tom, že v predmetnej veci je účinok aplikácie a interpretácia zákonov najvyšším súdom nezlučiteľný so základnými právami, ktoré sťažovateľovi zaručuje Ústava SR a Dohovor.

Podstatou konania je nárok na vydanie sumy 1.269.501,- Sk s príslušenstvom, ktorú sumu má vydať sťažovateľ, súdny exekútor, ktorý vykonával exekúciu voči dlžníkovi, na majetok ktorého bol vyhlásený konkurz, pričom exekučné konanie vedené proti dlžníkovi nebolo ku dňu vyhlásenia konkurzu právoplatne skončené. Ako je zrejmé z obsahu žaloby, sťažovateľ - súdny exekútor vydal v súlade s ustanovením § 14 ods. 1 písm. e / Zákona o konkurze a vyrovnaní správcom konkurznej podstaty výťažok, ktorý by patril oprávnenému. Nevydal mu sumu, ktorá zodpovedala odmene exekútora a ďalej sumu, ktorá zodpovedala dani z pridanej hodnoty, ktorú exekútor bol povinný, a aj zaplatil, daňovému úradu.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom žalobe v celom rozsahu vyhovel, teda uložil sťažovateľovi vydať správcom konkurznej podstaty uplatnenú sumu vo výške 1.269.501,- Sk, ktorá pozostávala z odmeny exekútora a z dane z pridanej hodnoty a príslušenstvo pozostávajúce z úroku z výťažku a z úroku z omeškania. Z rozsudku súdu vyplýva, že žalovaný, teda súdny exekútor - sťažovateľ sa k žalobe vyjadril písomne podaním, ktoré došlo súdu dňa 14.3.2003 a ktoré bolo aj doručené žalobcovi, keďže tento k nemu zaujal písomné stanovisko zo dňa 4.4.2003. Z vyjadrenia žalovaného (sťažovateľa), tak ako je citované v rozsudku súdu vyplýva, že okrem iných argumentov, ktoré uviedol proti nároku uplatnenému žalobcom, poukázal aj na to, že trovy exekúcie patria podľa Exekučného poriadku súdnemu exekútorovi, ktorý exekúciu vykonáva, z čoho vyplýva, že žalovaný si zadržal trovy exekúcie oprávnené.

Pokiaľ ide o žalobcom (správne má byť žalovaným, pozn.) tvrdenú nemožnosť vydať DPH, ktorá je súčasťou sumy 1.269.501,- Sk (odmena pozostáva zo sumy 1.037.661,- Sk a z DPH z tejto sumy), súd I. stupňa uviedol, že „Pre úplnosť musí súd uviesť, že podľa jeho názoru exekútor nemá právo pripočítať si k trovám exekúcie DPH nakoľko žiadne ustanovenie Zákona o konkurze a vyrovnaní, ani Vyhlášky č. 288/1995 Z. z. neuvádza, že pri určení trov exekúcie sa má priznávať nárok zvýšený o daň z pridanej hodnoty, pokiaľ je exekútor platiteľom DPH.

Proti tomuto rozhodnutiu súdu I. stupňa podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom okrem iného uviedol, že nesprávnosť rozhodnutia súdu I. stupňa vidí okrem iného aj v tom, že mu súd uložil vydať predmetnú sumu žalobcovi, napriek tomu, že túto sumu má u seba oprávnené, keďže si na ňu uplatnil zádržné právo v súlade s ustanovením § 151s ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že z dôvodu, že I. stupňový súd sa touto skutočnosťou nezaoberal, v odôvodnení rozsudku neuviedol ako sa s ňou vysporiadal, je rozsudok súdu I. stupňa nepreskúmateľný.

Vo vzťahu k časti sumy, ktorej zaplatenie mu bolo uložené súdom I. stupňa poukázal na to, že exekútor má právo odmenu zvýšiť o daň z pridanej hodnoty.

Odvolací súd sa odvolacou námietkou sťažovateľa, že si časť výťažku exekúcie ponechal z dôvodu zádržného práva podľa ustanovenia § 151s, odmietol zaoberať, pretože: „Ide o skutočnosť, ktorá nebola uplatnená pred súdom I. stupňa, preto v zmysle ustanovenia § 205a ods. 1 nemôže byť odvolacím dôvodom, preto sa odvolací súd touto skutočnosťou nezaoberal. Žalovaný síce tvrdil, že už na pojednávaní pred súdom I. stupňa dňa 18.5.2004 sa mal o tejto skutočnosti zmieniť, avšak obsah spisu tomu nenasvedčuje, naopak, žalovaný na tomto pojednávaní uvádzal, že časť výťažku si ponechal v súlade s Exekučným zákonom.

Predovšetkým odvolací súd sa nezaoberal odvolacou námietkou sťažovateľa, ktorá tvorila podstatu jeho odvolania, že vo vzťahu k uplatnenej pohľadávke žalobcu vykonával v súlade s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ktoré mu takýto postup umožňujú, zádržné právo. Odvolací súd odmietol tento argument tvrdiac, že žalovaný uplatnil túto obranu proti nároku prvýkrát v rámci odvolania a preto je to nová skutočnosť, ktorú v odvolaní nemožno uplatňovať. Táto skutočnosť však nezodpovedá obsahu spisu, pretože, ako už bolo vyššie uvedené, žalovaný už vo vyjadrení k žalobe uviedol, že z citovaných ustanovení právnych predpisov, ktoré v ňom uviedol, vyplýva, že si zadržal trovy exekúcie oprávnené.

Nie je teda pravdou konštatovanie odvolacieho súdu, že žalobca zadržanie sumy, ktorá bola predmetom konania, neuplatnil pred súdom I. stupňa. Pri preskúmvacej povinnosti bol odvolací súd viazaný dôvodmi odvolania, v ktorých je okrem iného uvedené nesprávne právne posúdenie veci súdom I. stupňa, ako aj že je nepreskúmateľný a súd I. stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Keďže si túto svoju preskúmvaciu povinnosť nesplnil, odoprel tým sťažovateľovi právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie.

Rovnakou vadou trpí aj neexistencia akéhokoľvek vyrovnania sa v rozhodnutí odvolacieho súdu s námietkou týkajúcou sa nemožnosti vydania dane z pridanej hodnoty. Ako už bolo uvedené, súd I. stupňa sa zmienil okrajovo a vyjadrujúc nesprávny právny názor, že daň z pridanej hodnoty si nemôže sťažovateľ uplatniť tak, že o túto sumu zvýši odmenu exekútora.

Z doposiaľ uvedeného je nesporné, že predmetom konania pred I. stupňovým, aj odvolacím súdom bol majetok sťažovateľa a to jeho pohľadávka odmeny exekútora za výkon exekučnej činnosti. Sťažovateľ si uplatnil v súlade s ustanoveniami právnych predpisov právo na zabezpečenie tejto svojej pohľadávky. Súd I. stupňa a keďže toto pochybenie nenapravil aj odvolací súd, mu však odňali možnosť chrániť svoj majetok, ktorý mu zákon priznáva. Tým zasiahli do práva sťažovateľa zakotveného v článku 20 ods. 1 Ústavy SR. Ďalším aspektom porušenia jeho práv je tá časť rozhodnutia, ktorá uložila sťažovateľovi vydať žalobcovi aj sumu DPH, aj keď na zvýšenie odmeny o túto sumu sťažovateľ mal nárok a túto sumu už v súlade so svojimi povinnosťami uloženými mu Zákonom o dani z pridanej hodnoty zaplatil daňovému úradu. Súdy oboch súdov mu teda uložili zaplatiť sumu zodpovedajúceho DPH zo svojho, keďže suma dane z pridanej hodnoty nie je majetkom sťažovateľa a ten je povinný ju odvieť daňovému úradu, čo aj urobil. Ak teda má vydať žalobcovi plnú, teda ním uplatnenú sumu vrátane DPH, je nesporné, že túto sumu má zaplatiť zo svojho vlastného majetku.“

Sťažovateľ ďalej vo svojej sťažnosti uvádza ustanovenia článkov ústavy, dohovoru a paragrafové znenia iných právnych predpisov, poukazuje na judikatúru ústavného súdu a polemizuje s právnymi názormi všeobecných súdov. Sťažnosť sťažovateľa spočíva v

prevažnej miere v tvrdeniach spochybňujúcich právne posúdenie veci najvyšším súdom, ale aj krajským súdom.

4. V petite sťažnosti sťažovateľ požadoval, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom najvyššieho súdu boli porušené ním označené základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Ďalej žiadal, aby ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľa. Sťažovateľ požadoval aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk (16 596,96 €) a náhradu trov konania.

II.

5. Ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a vhodnosti ústneho pojednávania. Podpredsedníčka najvyššieho súdu vo vyjadrení z 12. marca 2009 uviedla, že proti rozsudku najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľa, podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom v čase jej vyjadrenia ešte nebolo rozhodnuté. Preto nepovažuje za vhodné, aby sa vyjadrovala k vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorého správnosť bude posudzovať príslušný päťčlenný dovolací senát najvyššieho súdu. Súhlasila s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania. Najvyšší súd zaslal ústavnému súdu na jeho výzvu aj kópiu dovolania podaného sťažovateľom.

6. Advokátka sťažovateľa na výzvu ústavného súdu vo vyjadrení zo 14. mája 2009 uviedla, že nebola informovaná o skutočnosti, že sťažovateľ podal dovolanie proti rozhodnutiu, ktoré je predmetom sťažnosti v tomto konaní pred ústavným súdom. Zároveň uviedla, že sťažovateľa v dovolacom konaní nezastupovala, avšak podľa informácií, ktoré od neho má, ku dňu jej vyjadrenia mu nebolo doručené rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní. Súhlasila s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

7. Na základe dopytu ústavného súdu najvyšší súd oznámil, že o dovolaní sťažovateľa bolo rozhodnuté uznesením sp. zn. 1 Obdo V 24/08 z 30. apríla 2009 tak, že

dovolanie bolo odmietnuté. Uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa bolo ústavnému súdu doručené faxom 16. septembra 2009.

8. Po podrobnom posúdení sťažnosti, napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, rozsudku krajského súdu a ostatných príloh pripojených k sťažnosti dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí k záveru, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo, aby od neho nebola vyžadovaná nútená alebo povinná práca, podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu porušené nebolo.

III.

9. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastníť majetok, pričom vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru od nikoho sa nebude vyžadovať, aby vykonával nútené alebo povinné práce.

10. Podstata sťažnostných námietok sťažovateľa sa dá zhrnúť do dvoch bodov:

Sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu, že sa ako odvolací súd odmietol zaoberať jeho základnou odvolacou námietkou na uplatnenie zádržného práva k trovám exekúcie podľa § 151s ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka s odôvodnením, že ju ako novú skutočnosť uplatnil až v odvolaní s odkazom na § 205a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a že sa nevysporiadal s jeho námietkou týkajúcou sa nemožnosti vydania dane z pridanej hodnoty ako časti trov exekúcie, z čoho vyvodzuje porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu, že ako odvolací súd potvrdil jeho povinnosť zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu, ktorej časť tvorila daň z pridanej hodnoty, ktorú bol povinný odvieť správcovi dane, čo aj urobil a teda ak má vydať žalobcovi celú žalovanú sumu vrátane dane z pridanej hodnoty, je nesporné, že túto sumu má zaplatiť z vlastného majetku, z čoho vyvodzuje zásah do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

11. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že tvrdený zásah najvyššieho súdu do základného práva sťažovateľa „na ochranu pred vyvlastnením podľa čl. 20 ods. 3 ústavy“

(správne má byť čl. 20 ods. 4 ústavy, pozn.) a do práva, aby od neho nebola vyžadovaná povinná alebo nútená práca podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru nebol v obsahu sťažnosti bližšie odôvodnený. Za odôvodnenie tvrdeného zásahu do týchto práv sťažovateľa nebolo možné považovať citáciu príslušných právnych noriem sťažovateľom.

12. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Vo vzťahu k všeobecným súdom ústavný súd nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (m. m. I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom

odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999).

13. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov (vrátane Občianskeho súdneho poriadku) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne, resp. svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval rozsudok najvyššieho súdu, ktorým bol v rozhodnej časti potvrdený rozsudok krajského súdu, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalobcovi v prospech konkurznej podstaty úpadcu sumu 1 269 501 Sk.

14. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku po uvedení dôvodov napadnutého rozsudku krajského súdu, obsahu odvolania sťažovateľa a vyjadrenia žalobcu k nemu na vlastné odôvodnenie rozsudku uviedol:

„Ako už konštatoval súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia, v konaní nebolo sporné, že žalovaný v exekučnom konaní speňažil majetok úpadcu M., s.r.o., T., ale skôr, než vydal výťažok oprávneným, na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, preto sa výťažok v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 písm. e/ ZKV v znení zákona č. 238/2000 Z. z. stal súčasťou konkurznej podstaty. Žalovaný na opakované výzvy žalobcu poukázal v prospech konkurznej podstaty časť výťažku vo výške 4 357 983 Sk a časť výťažku vo výške ním vyčíslených trov exekúcie si ponechal tvrdiac, že táto časť výťažku nepatrí do podstaty. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 1 písm. e/ Zákona o konkurze a vyrovnaní, súčasťou podstaty sa stal celý výťažok vrátane trov exekúcie s tým, že tieto trovy sa stali pohľadávkou žalovaného proti podstate. V odvolaní žalovaný uznal, že svoju pohľadátku voči povinnému z titulu náhrady trov exekúcie si musí uplatňovať v rámci konkurzného konania, pričom, ale tvrdil, že časť výťažku si ponechal z dôvodu zriadenia zádržného práva podľa § 151s Občianskeho zákonníka na zabezpečenie tejto svojej pohľadávky. Ide však o skutočnosť, ktorá nebola uplatnená pred súdom prvého stupňa (odvolateľ bol riadne poučený podľa § 120 ods. 4

OSP), preto v zmysle ustanovenia § 205a ods. 1 OSP nemôže byť odvolacím dôvodom, preto sa odvolací súd touto skutočnosťou nezaoberal. Žalovaný síce tvrdil, že už na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 18. mája 2004 sa mal o tejto skutočnosti zmieniť, obsah spisu však tomu nenasvedčuje, naopak, žalovaný na tomto pojednávaní uvádza, že časť výťažku si ponechal v súlade s exekučným zákonom. K ďalšej námietke žalovaného uplatnenej v odvolaní, aj pred súdom prvého stupňa, že žalobca nemá oprávnenie domáhať sa vydania výťažku do podstaty, treba uviesť, že žalobca ako správca konkurznej podstaty vyhlásením konkurzu zo zákona (§ 14 ods. 1 písm. a/ ZKV) získal oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré s nakladaním s majetkom podstaty súvisia, a ktoré, by mal inak vlastník majetku, z čoho mu vyplýva nielen oprávnenie, ale aj povinnosť dostať do podstaty všetok majetok doň patriaci, teda, aj výťažok z exekúcie, ktorý sa stáva súčasťou podstaty dňom vyhlásenia konkurzu...

Vzhľadom na uvedené, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti o zaplatenie 1 269 501 Sk v prospech podstaty potvrdil podľa § 219 OSP ako vecne správny...“

15. Vychádzajúc z už uvedených mantinelov posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu ústavný súd uvádza:

V citovanej časti odôvodnenia rozsudku najvyšší súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré v časti žalovanej istiny tvoriacej výťažok exekúcie vedenej sťažovateľom odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil. Podľa ústavného súdu postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ani analogické právo na spravodlivé súdne konanie. Najvyšší súd dal sťažovateľovi v odôvodnení rozsudku podrobnú odpoveď na to, prečo (i) neprihliadal na odvolaciu námietku spojenú s tvrdeným uplatnením zádržného práva a prečo (ii) bolo jeho zákonnou povinnosťou vydať žalobcovi celý výťažok exekúcie vrátane jej trov. Odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu nevykazuje všeobecný charakter, naopak najvyšší súd síce stručným, ale primeraným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na podstatné odvolacie námietky sťažovateľa.

Konštatoval, že tvrdenie sťažovateľa o uplatnení zádržného práva k výt'azku exekúcie v časti jej trov bolo ním uplatnené až v odvolaní, pričom poukazom na obsah spisu (zápisnica z pojednávania konaného 18. mája 2004) vyvracia tvrdenia sťažovateľa, že túto skutočnosť uplatnil už pred krajským súdom. V merite veci (povinnosť zaplatiť v prospech konkurznej podstaty žalovanú istinu) najvyšší súd zhodne so záverom krajského súdu konštatoval, že podľa § 14 ods. 1 písm. e) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) súčasťou podstaty sa stal celý výt'azok exekúcie vrátane jej trov, ktoré sa však ex lege podľa rovnakého zákonného ustanovenia stali pohľadávkou žalovaného proti podstate, pričom sťažovateľ si bol vedomý toho, že pohľadávku z titulu náhrady trov exekúcie si musí uplatňovať v rámci konkurzného konania.

16. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojim vlastným (m. m. II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto konštatuje, že ním nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

17. Nad rámec potreby, avšak reagujúc na sťažnostné námietky sťažovateľa ústavný súd uvádza:

V zmysle ústavnej blankety podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy), pričom zároveň platí, že domáhať sa základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto

ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). V oblasti uplatňovania a ochrany subjektívnych práv v rámci civilného procesu je základným právnym predpisom Občiansky súdny poriadok, ktorý je od účinnosti novely prijatej zákonom č. 501/2001 Z. z. v odvolacom konaní založený na uplatňovaní tzv. neúplného apelačného systému v sporovom konaní. Tento odvolaciemu súdu v zásade až na zákonom ustanovené výnimky nedovoľuje, aby pri rozhodovaní o odvolaní vzal do úvahy dôkazy a skutočnosti, ktoré neboli uplatnené pred prvostupňovým súdom (§ 205a Občianskeho súdneho poriadku). Odvolaciemu súdu pri aplikácii tohto zákonného ustanovenia prislúcha posúdiť, či v konkrétnej právnej veci (i) určitá v odvolaní tvrdená skutočnosť je novou skutočnosťou, ktorá nebola uplatnená pred prvostupňovým súdom a ak áno, či (ii) nie je naplnená niektorá zo zákonných výnimiek, ktorá z tejto skutočnosti aj napriek tomu, že nebola uplatnená pred prvostupňovým súdom, robí spôsobilý odvolací dôvod. Najvyšší súd v právnej veci sťažovateľa dospel k záveru, že tvrdené uplatnenie zádržného práva podľa § 151s ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka k výťažku exekúcie je novou skutočnosťou, ktorá nebola uplatnená pred krajským súdom, a preto nebola spôsobilým odvolacím dôvodom, ktorým by sa mohol zaoberať. Ústavný súd k tomu dodáva, že zo samotného tvrdenia sťažovateľa v jeho vyjadrení k žalobe, ktoré došlo krajskému súdu 14. marca 2003, v ktorom je uvedené, že si „*žalovaný (sťažovateľ) zadržal trovy exekúcie oprávnene*“, a na ktoré poukazuje v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, ešte nevyplýva, že by tým sťažovateľ v konaní pred krajským súdom uplatňoval obranu proti žalobe z titulu zádržného práva podľa § 151s ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Obrana sťažovateľa v procesnom postavení žalovaného pred krajským súdom bola založená na namietanom nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu na podanie reivindikačnej žaloby a tvrdení, že pri odovzdávaní výťažku z exekúcie postupoval podľa § 36 ods. 6 Exekučného poriadku účinného od 1. februára 2002, čo však krajský súd neakceptoval, pretože na exekučné konania vedené sťažovateľom sa toto zákonné ustanovenie Exekučného poriadku nevzťahovalo. Rovnako je zrejmé (sťažovateľ v sťažnosti netvrdí opak), že na pojednávaní pred krajským súdom konaným 18. mája 2004 sťažovateľ zopakoval svoju procesnú obranu založenú na tvrdenom postupe podľa ustanovení Exekučného poriadku bez zmienky o tom, že si uplatnil zádržné právo podľa 151s ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Z príloh pripojených k sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vo vzťahu k žalobcovi preukázateľne uplatnil obranu v tvrdení výkonu zádržného práva podľa 151s ods. 1 a 3 Občianskeho

zákonníka až v liste, ktorý mu zaslal 18. októbra 2004, teda po vyhlásení rozsudku krajského súdu. Ústavný súd preto považoval postup najvyššieho súdu spočívajúci v neprihliadnutí na tento odvolací dôvod za ústavne akceptovateľný a nespôsobilý zasiahnuť do označených práv sťažovateľa.

18. Napokon s uvedeným záverom sa stotožnil aj najvyšší súd ako dovolací súd, keď v uvedenom postupe najvyššieho súdu nezohľadil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (odňatie možnosti konať pred súdom). Najvyšší súd ako dovolací súd v odôvodnení uznesenia z 30. apríla 2009 uviedol:

„Ani v písomnom vyjadrení ani v priebehu pojednávania netvrdil (sťažovateľ ako žalovaný, pozn.), že mu patrí zádržné právo ako forma zabezpečenia jeho pohľadávky proti žalobcovi. Okrem toho, že tvrdil, že žalobca nie je aktívne legitimovaný na žalobu, tvrdil, že si časť výťažku zadržal oprávnene, pretože mu patrí ako odmena. Jednoduché nevyplatenie, alebo neodovzdanie časti peňazí, ktoré je niekto povinný zaplatiť (odovzdať), nie je výkonom zádržného práva. Správny je preto názor odvolacieho súdu, že žalobca (správne má byť žalovaný, pozn.) sa v odvolaní dovoľával skutočnosti, ktorú neuplatňoval pred súdom prvého stupňa.“ V ďalšom texte odôvodnenia dovolací súd spochybnil vôbec možnosť zadržať peniaze v rámci výkonu zádržného práva, ktoré je vždy právom k hnutelnej veci. Dovolací súd konštatuje, že samotný charakter zádržného práva vylučuje, aby mohla byť peňažná pohľadávka zabezpečená zadržiavaním peňažnej pohľadávky.

19. K ďalšej podstatnej sťažnostnej námietke, že najvyšší súd ako odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa nemožnosti vydania dane z pridanej hodnoty ako časti trov exekúcie, ústavný súd uvádza:

Je správne tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd ako odvolací súd nedal v odôvodnení svojho rozsudku konkrétnu odpoveď na to, prečo potvrdil rozsudok zaväzujúci žalovaného zaplatiť v prospech konkurznej podstaty výťažok exekúcie vrátane časti tvorenej daňou z pridanej hodnoty. Ako však bolo vyššie uvedené, všeobecný súd nemusí dať v odôvodnení rozsudku podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania. V okolnostiach veci najvyšší súd zhodne s krajským súdom dospel k záveru o povinnosti žalovaného ako súdneho exekútora vydať v prospech konkurznej podstaty celý výťažok

exekúcie, pričom takýto záver najvyššieho súdu nepochybne zahŕňal aj daň z pridanej hodnoty vzťahujúcu sa na odmenu súdneho exekútora. Ani táto sťažnostná argumentácia teda nebola spôsobilá preukázať zásah do označených práv sťažovateľa.

20. Ústavný súd pre úplnosť zdôrazňuje, že vydanie výťažku exekúcie v celosti v prospech konkurznej podstaty nemá za následok zánik nároku sťažovateľa ako súdneho exekútora na jeho odmenu vrátane dane z pridanej hodnoty. Túto si však ako zložku trov exekúcie musel uplatniť v konkurznom konaní konkurznou prihláškou ako pohľadávku proti podstate. To aj učinil, pričom v dôsledku popretia jeho pohľadávky žalobcom ako správcom konkurznej podstaty, ako aj jedným z veriteľov, sťažovateľ inicioval na konkurznom súde začatie konania o určenie pravosti, výšky a poradia tejto pohľadávky, pričom prípadný zásah do práv sťažovateľa v tomto konaní pred všeobecnými súdmi nie je predmetom tohto konania pred ústavným súdom. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že ani samotná skutočnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať stav, keď nebudú uspokojené všetky nároky exekútora pri výkone exekúcie, nemusí viesť k protiústavným dôsledkom. Toto riziko, ktoré exekútor nesie, je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie štrasburských orgánov ochrany práv (Van der Musselle proti Belgicku, rozsudok z 23. novembra 1983), v ktorom bolo zdôraznené, že riziko spojené s výkonom určitej profesie (citované v prípade advokáta), kam spadá i riziko neuhradenia odmeny za odvedenú prácu, je na druhej strane vyvážené výhodami súvisiacimi s výkonom tejto profesie (m. m. I. ÚS 37/09, I. ÚS 348/09).

21. K namietanému zásahu do základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza:

Za súčasť stabilizovanej judikatúry ústavného súdu treba považovať právny názor, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru (kam patrí aj právo vlastniť majetok), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 78/05). Keďže ústavný súd v rozsudku najvyššieho súdu

nezistil porušenie týchto ústavno-procesných princípov, nemohlo dôjsť ani k zásahu do hmotného práva sťažovateľa vlastníť majetok.

22. K sťažnostnej námietke o dvojnásobnom platení dane z pridanej hodnoty sťažovateľom, raz v prospech správcu dane a druhý raz ako súčasť výťažku exekúcie, ktorý mal na základe napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zaplatiť v prospech konkurznej podstaty, ústavný súd uvádza, že táto je ústavno-právne irelevantná. Odvod daňovej povinnosti v prospech správcu dane je viazaný na podmienky upravené daňovými predpismi (zákon č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty účinný do 30. apríla 2004, resp. zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty účinný od 1. mája 2004) a v zásade nemá a nemôže mať v okolnostiach prípadu vplyv na súdom uloženú povinnosť sťažovateľovi ako súdnemu exekútorovi zaplatiť podľa § 14 ods. 1 písm. e) zákona o konkurze a vyrovnaní v prospech konkurznej podstaty celý výťažok exekúcie. V okolnostiach prípadu je však podľa ústavného súdu otázne, (i) či, (ii) v akom rozsahu, a (iii) ku ktorému dňu vznikla sťažovateľovi daňová povinnosť k dani z pridanej hodnoty uplatnenej k jeho odmene exekútora. Z pripojených príloh totiž vyplýva, že pravosť pohľadávky sťažovateľa na jeho odmenu exekútora, ktorej výška mala byť základom pre výpočet dane z pridanej hodnoty, bola sporná a bola predmetom osobitného súdneho konania o určenie pravosti, výšky a poradia tejto pohľadávky. V zásade neprislúcha ústavnému súdu, aby sa týmito otázkami bližšie zaoberal, pretože je na sťažovateľovi ako daňovom subjekte, aby si svoje práva (vrátane práva na prípadné vrátenie dane prevyšujúcej jeho daňovú povinnosť, ak mu na to vznikol zákonný nárok), uplatnil sám v daňovom konaní pred správcom dane v režime daňových predpisov.

23. V súvislosti s namietaným zásahom do práva sťažovateľa, aby od neho nebola vyžadovaná nútená alebo povinná práca, podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru ústavný súd (aj napriek tomu, že tento tvrdený zásah sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátkou, v sťažnosti nijak bližšie neodôvodnil) uvádza:

Štrasburské orgány ochrany práv vo svojej judikatúre definovali kumulatívne podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby bolo možné konštatovanie, že ide o nútenú alebo povinnú prácu podľa dohovoru. Musí ísť o prácu vykonávanú určitou osobou nielen

proti jej vôli, ale aj tak, že záväzok vykonávať prácu by musel byť nespravodlivý či vynútený, alebo jeho splnenie by mohlo znamenať zbytočnú tvrdosť (Van der Musselle c. Belgicko, rozsudok z 23. novembra 1983). Preto, za situácie, keď sťažovateľ dobrovoľne vykonával exekučnú činnosť, rešpektoval návrh oprávneného na vykonanie exekúcie a sám požiadal exekučný súd o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, vôbec nemožno uvažovať o tom, že sťažovateľ vykonával exekučnú činnosť proti svojej vôli, a to o to viac, že exekučnú činnosť vykonával ako slobodné povolanie (m. m. I. ÚS 199/07, I. ÚS 256/08). V prerokúvanej sťažnostnej veci však ústavný súd navyše konštatuje, že absentuje akákoľvek súvislosť medzi namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a označeným právom sťažovateľa.

24. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že rozsudkom najvyššieho súdu neboli porušené označené práva sťažovateľa. V dôsledku toho, že sťažnosti vyhovené nebolo, neprichádzalo do úvahy zrušenie rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie ani rozhodovanie o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľom (primerané finančné zadostučinenie a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2009